

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра дошкільної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
«*Ж*» _____ 2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП 3.2.25 ДОШКІЛЬНА ЛІНГВОДИДАКТИКА

напрямок підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта»
Педагогічний інститут

Київ-2014

УДК 373:81(02)
ББК 72.461

Дошкільна лінгводидактика: роб. прог. навч. дисцип. [для студентів за напр. підгот. 6.010101 «Дошкільна освіта] / уклад І.Є Товкач. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 35 с.

Розробник:

Товкач Ірина Євгенівна, старший викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри дошкільної освіти

Протокол від «03» вересня 2014 року № 1

Завідувач кафедри дошкільної освіти

О. А. Половіна

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

М. А. Машовець

*Тодики зв'язані з РНП
структура типова*

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	8
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	10
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади, історія становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики. Завдання, зміст, засоби, форми, методи та прийоми навчання мови. Теорія і методика розвитку мовлення дітей у ранньому віці.....</i>	10
<i>Змістовий модуль II Теорія і методика розвитку мовлення дошкільників у навчально-мовленнєвій діяльності.....</i>	10
<i>Змістовий модуль III. Наступність і перспективність навчання дітей рідної мови в дошкільних закладах освіти та першому класі школи.....</i>	11
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Дошкільна лінгводидактика»	17
V. Плани семінарських та практичних занять.....	19
VI. Завдання для самостійної роботи.....	33
Карта самостійної роботи студента	37
VII. Індивідуальна науково-дослідна робота.....	38
VIII. Система поточного та підсумкового контролю.....	41
IX. Методичне забезпечення курсу.....	43
X. Методи навчання.....	44
XII. Рекомендована література	
Базова.....	44
Допоміжна.....	45

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою дошкільної освіти Педагогічного інституту на основі Програми фахових дисциплін з підготовки бакалаврів спеціальності «Дошкільна освіта» денної форми навчання.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист 1/9 736 від 06.12.2007 р.) «Про перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр з даної дисципліни відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу курсу «Дошкільна лінгводидактика», необхідне методичне забезпечення, складові та технології оцінювання навчальних досягнень студентів.

Курс «Дошкільна лінгводидактика» є складовою частиною дисциплін нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань професійної підготовки бакалаврів дошкільної освіти в сфері комунікативно-мовленнєвої діяльності дошкільника: оволодіння системою знань, необхідною для виховання мовленнєвої особистості дитини, своєчасного та ефективного опанування мовленням та мовою, як вагомим досягненням дошкільного дитинства, для здійснення комунікативно-мовленнєвої діяльності; оволодіння дитиною літературними нормами і культурою мовлення та спілкування.

Метою викладання навчальної дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» є озброєння майбутніх фахівців теоретичними знаннями, лінгвістичними, лінгводидактичними, психофізіологічними засадами навчання рідної мови та формування професійно-мовленнєвої компетентності щодо розвитку мовлення

дітей дошкільного віку, навчання їх рідної мови, виховання мовленнєвої культури відповідно до державних стандартів вищої школи та Базового компонента дошкільної освіти України.

Завдання курсу Основними завданнями вивчення дисципліни “Дошкільна лінгводидактика” є:

- *теоретико-методологічні* - знання наукових філософських, психологічних, природничих засад побудови методики навчання рідної мови в дошкільному закладі;

- *лінгвістичні* - озброєння студентів науковими знаннями з мовознавства, які є обов'язковою умовою ефективності розробки навчальних технологій мовленнєвої діяльності та спілкування дітей дошкільного віку з кожного розділу методики;

- *когнітивні* - ознайомлення майбутніх вихователів з Базовим компонентом дошкільної освіти, державними програмами: програмою виховання і навчання дітей від 2 до 7 років «Дитина», програмою розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» та ін.; навчально-методичними, методичними посібниками з розвитку мовлення, навчання дітей рідної мови на різних етапах дошкільного дитинства;

- *лінгводидактичні* - озброєння студентів знаннями з методики розвитку мовлення і навчання рідної мови дітей від народження до 6 (7) років; формування у них системи лінгводидактичних знань, умінь і навичок;

- *проективно-прогностичні* - формування у студентів умінь і навичок планування різних видів роботи з розвитку мовлення, навчання мови, виховання мовленнєвої культури в різних вікових групах дошкільного навчального закладу;

- *корекційні* - прищеплення студентам навичок коригування відхилень і вад у мовленні дітей, що виникли за різних причин.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми *студенти повинні*

знати : теоретичні, психолого-педагогічні, лінгвістичні основи методики, Базовий компонент дошкільної освіти України, базисну характеристику мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку, завдання і зміст розвитку мовлення дошкільників в програмах виховання і навчання дітей раннього й дошкільного віку, методичні технології розвитку мовлення, навчання дітей рідної мови, виховання у них мовленнєвої культури та ін.;

вміти : діагностувати рівні засвоєння мови дітьми, опанування мовленням; планувати різні види роботи з розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку; прищеплювати дітям шанобливе ставлення до рідної мови, культуру мовленнєвого спілкування; добирати найефективніші методи та прийоми розвитку усного мовлення, усвідомленого засвоєння дітьми дошкільного віку елементів грамоти, розвитку пізнавальної й мовленнєвої активності та інше; формувати у дітей мовленнєві навички, досвід мовленнєвої взаємодії з дорослими і однолітками; здійснювати професійне мовленнєве спілкування з дітьми на засадах гуманізації і демократизації, особистісно-орієнтованого підходу; передбачати результати навчання мови, розвитку мовлення та виховання мовленнєвої культури дітей раннього та дошкільного віку.

Вивчення курсу передбачає засвоєння знань з таких питань: теоретичні, психолого-педагогічні, лінгвістичні основи методики, Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція 2012 р.), базисна характеристика мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку, завдання і зміст розвитку мовлення дошкільників в програмах виховання та навчання дітей в дошкільних навчальних закладах, методичні технології розвитку мовлення, навчання дітей рідної мови та ін.

Під час семінарських занять, індивідуальної та самостійної роботи студенти набувають **уміння та навички:**

- діагностувати рівні засвоєння мови дітьми раннього та дошкільного віку, опанування мовленням;
- планувати різні види роботи з розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку;

- прищеплювати дітям шанобливе ставлення до української мови, культуру мовленнєвого спілкування;
- добирати найефективніші методи та прийоми розвитку усного українського мовлення, усвідомлення дітьми мовлення, засвоєння ними елементів грамоти;
- формувати у дітей мовленнєві уміння та навички, досвід мовленнєвої взаємодії з дорослими та однолітками;
- здійснювати професійне мовленнєве спілкування з дітьми на засадах гуманізації і демократизації, особистісно-орієнтованого підходу;
- передбачати результати розвитку мовлення, навчання мови та виховання мовленнєвої культури дітей дошкільного віку.

Робоча навчальна програма передбачає вивчення курсу в процесі поєднання лекційних, семінарських занять, самостійної і індивідуальної роботи. Питома вага вивчення курсу припадає на самостійну роботу студента, що передбачає формування умінь та навичок, здобуття нових знань для їх ефективного використання в ході вирішення практичних завдань, педагогічної практики в базових дошкільних навчальних закладах. Семінарські заняття мають на меті узагальнення, систематизацію, корекцію знань, засвоєних студентами в процесі лекцій та самостійного вивчення матеріалу. В ході виконання практичних завдань відбувається комплексне застосування отриманих знань та оволодіння проектно-конструктивними вміннями проектування занять з розвитку мовлення.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **144 год., 4 кредити ECTS.**

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 144 год., з них: 22 год. – лекції, 20 год. – семінарські заняття, 0 год. – практичні заняття; 6 год. – індивідуальна робота; 6 год. - модульний контроль; 54 год. – самостійна робота, з них 36 год. – підготовка до екзамену.

Вивчення навчальної дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» розраховано на один навчальний рік (III – курс) і закінчується екзаменом.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»	Нормативна
Модулів – 3	Напрямок підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 3		3-й
Індивідуальне навчально - дослідне завдання: портфоліо за освітньою лінією «Мовлення дитини»		Семестр 5-й
Загальна кількість годин – 144		Лекції 22 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр»	Семінарські 20 год.
		Самостійна робота 90 год. 3 них 36 год. –самостійна підготовка до екзамену
		Модульний контроль: 6 год.
		Індивідуальні завдання: 6 год.
		Вид контролю: екзамен

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Лекційних	Семинари	Практичні	Індивідуальна заняття	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль 1 Теоретико-методологічні засади та історичний огляд становлення і розвитку дошкільної лінгводидактики. Завдання, зміст, засоби, форми, методи та прийоми навчання рідної мви. Теорія і методика розвитку мовлення дітей у ранньому віці								
1.1.	Вступ. Теоретичні основи дошкільної лінгводидактики		2					
1.2.	Закономірності та принципи розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку			2		0,5	4	
1.3.	Завдання, зміст, форми, методи і прийоми розвитку мовлення дітей		2				5	
1.4.	Історичний огляд становлення і розвитку дошкільної лінгводидактики			2		0,5	3	
1.5.	Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі раннього дитинства. Розвиток мовлення у дітей першого-другого років життя		2	2		0,5	2	
1.6.	Розвиток мовлення у дітей третього року життя. Методика проведення ігор-занять з розвитку мовлення у ранньому віці		2	2		0,5	2	
	Модульний контроль							2
	Разом:	36	8	8		2	16	2
Змістовий модуль 2. Теорія та методика розвитку мовлення дошкільників у навчально-мовленнєвій діяльності								
2.1.	Виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку		2	2		0,5	1	
2.2.	Теорія і методика розвитку словника дітей дошкільного віку		2				2	
2.3.	Теорія і методика формування граматично правильного мовлення у дітей дошкільного віку		2	2		0,5	2	
2.4.	Теорія і методика розвитку зв'язного мовлення у дошкільників.		2	2		0,5	2	
2.5.	Навчання дітей переказу літературних творів, складання різних видів розповідей			2		0,5	9	
	Модульний контроль							2
	Разом:	36	8	8		2	16	2

Змістовий модуль 3. Наступність і перспективність навчання дітей рідної мови в дошкільних закладах освіти та першому класі школи							
3.1.	Сутність мовленнєвої готовності дітей до школи. Усвідомлення дитиною мовлення. Зміст і завдання навчання дітей елементів грамоти		2			4	
3.2.	Методика практичного знайомлення дошкільників з поняттями «слово», «речення»			2		0,5	5
3.3.	Методика практичного ознайомлення дітей зі звуками мови, навчання дітей звукового аналізу слів		2			0,5	5
3.4.	Методика практичного ознайомлення з поняттям «склад», «наголос», «наголошений склад»			2		0,5	3
3.5.	Методика ознайомлення зі звуком і літерою. Навчання усвідомленого читання. Підготовка руки дитини до письма.		2			0,5	5
	Модульний контроль						2
	Разом	36	6	4		2	22
	Разом за рік	144	22	20		6	54 + 36 - підготовка до екзамену

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ. ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ЗАСОБИ, ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ РІДНОЇ МОВИ. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ У РАННЬОМУ ВІЦІ

Лекція 1

Вступ. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ (2 год.)

Об'єкт, предмет, завдання дошкільної лінгводидактики. Міждисциплінарні зв'язки.

Наукові засади дошкільної лінгводидактики. *Методологічні* засади (мова як суспільне явище, суспільний характер походження мови, мова – засіб спілкування, взаємозв'язок мови й мислення); *природничі* засади (вчення І. Павлова про II сигнальну систему, становлення II сигнальної системи у дітей, будова мовного апарату); *психологічні* засади (вчення психологів про мовлення і

мовленнєву діяльність; усвідомлення дітьми звукового та словникового складу мовлення); *лінгвістичні* засади (лінгвістика – теоретичне підґрунтя методики; функції мови та мовлення; стилі мовлення, нормативність і культура мовлення); *педагогічні* засади (педагогіка – база лінгводидактики; використання категорій педагогіки в методиці розвитку мовлення: навчання, виховання, розвиток, формування, закономірності, принципи, методи, прийоми, форми, фактори, умови, виховання).

Методи наукового дослідження в методиці: спостереження, бесіди, психолого-педагогічний експеримент, діагностичні методики.

Основні поняття теми: лінгводидактика, методика, теорія, мова, мовлення, текст, нормативність, функції мови і мовлення, культура мовлення, закономірність, закономірності засвоєння дитиною мови з Л. Федоренко, чуття мови, принципи навчання мови, розвитку мовлення: загальнодидактичні, методичні (загальні методичні принципи, часткові методичні принципи, спеціальні) тощо.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3.

Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5.

Лекція 2

ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ФОРМИ, ЗАСОБИ, МЕТОДИ І ПРИЙОМИ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ (2 ГОД.)

Мовленнєва діяльність дітей, її характеристика. Мовна й мовленнєва компетенція. Проблема формування мовленнєвої компетенції в державних документах. Мета і завдання дошкільного навчального закладу з розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови: виховання звукової культури мовлення, розвиток словника, формування граматичної правильності мовлення, розвиток зв'язного мовлення, навчання елементів грамоти та ін.. Засоби розвитку мовлення дитини: організація їхнього спілкування з батьками та вихователями у різних напрямках діяльності – гра, праця, художня література, використання ТЗН, мовлення вихователя й мовлення дітей. Форми навчання дітей рідної мови: різні види занять, повсякденне спілкування з дітьми. Методи навчання мови й розвитку мовлення: дидактичні ігри та вправи, розмови, бесіди, розглядання, читання й розповідання, переказування та ін..

Основні поняття теми: мовна, мовленнєва компетенція, види мовленнєвої компетенції, завдання, засоби, форми навчання, методи, прийоми навчання мови, розвитку мовлення.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3.

Допоміжна: 2, 3, 7.

Семінар 1

ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ЗАСОБИ, ФОРМИ, МЕТОДИ І ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ РІДНОЇ МОВИ (2 год.)

Семінар 2

ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ (2 год.)

Лекція 3

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ НА ЕТАПІ РАННЬОГО ДИТИНСТВА (2 год.)

Необхідність спілкування майбутньої матері у перинатальному періоді.

Становлення мовлення дітей першого року життя. Особливості підготовчого періоду; розвиток голосових реакцій, наслідування звуків мови і слів. Розвиток розуміння мовлення оточуючих, поява у дитини перших усвідомлених слів.

Зміст і завдання розвитку мовлення дітей першого року життя. Необхідність спілкування з дитиною.

Методика проведення ігор-занять з розвитку мовлення, види. Прийоми організації індивідуальних і групових ігор-занять. Використання картинки й художньої літератури в роботі з дітьми 1-го року життя.

Розвиток мовлення на другому році життя. Характеристика мовлення. Завдання розвитку мовлення дітей 2-го року життя. Методика проведення занять, їх види. Прийоми навчання.

Основні поняття теми: передумови мовного розвитку: голосові реакції; підготовчий період: слухове, зорове зосередження; крик, гукання, гуління, белькіт, наслідування; розуміння мовлення, усвідомлені слова, ігри-заняття, дидактичні ігри, розігрування потішок, розповіді-бесіди, інсценовані покази.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3.

Допоміжна: 1, 2.

Лекція 4

РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ТРЕТЬОГО РОКУ ЖИТТЯ (2 год.)

Зміст і завдання розвитку мовлення у дітей третього року життя. Характеристика мовлення.

Методика проведення ігор-занять з розвитку мовлення, види. Прийоми організації індивідуальних і групових ігор-занять. Використання картинки й художньої літератури в роботі з дітьми третього року життя.

Основні поняття теми: звуковимова, фонематичний слух, наслідування; розуміння мовлення, усвідомлені слова, ігри-заняття, спостереження, екскурсії-огляди, дидактичні ігри, розігрування потішок, розповіді-бесіди, інсценовані покази.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3.

Допоміжна: 1, 2.

Семінар 3

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ПЕРШОГО-ДРУГОГО РОКІВ ЖИТТЯ (2 год.)

Семінар 4

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ТРЕТЬОГО РОКУ ЖИТТЯ (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ У НАВЧАЛЬНО-МОВЛЕННЄВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Лекція 5

МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ ЗВУКОВОЇ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ(2 год.)

Основні поняття: фонема, звук, звукова культура мовлення. Завдання виховання звукової культури мовлення.

Система роботи з виховання звукової культури мовлення. Формування правильної звуковимови; розвиток фонематичного слуху, мовного дихання, дикції, сили голосу, інтонації.

Робота з виховання звукової культури мовлення на заняттях і у повсякденній діяльності.

Основні поняття теми: звукова культура (компоненти звукової культури мовлення, фонема, звук, завдання виховання звукової культури мовлення, методи, прийоми роботи над звуковою культурою мовлення дошкільника: чистомовки, скоромовки, розповіді із звуконаслідуванням, артикуляційні вправи.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3.

Допоміжна: 2, 3.

Семінар 5

Методика виховання звукової культури мовлення у дітей на заняттях (2 год.)

Лекція 6

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА РОЗВИТКУ СЛОВНИКА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (2 год.)

Завдання і зміст словникової роботи з дошкільниками.

Принципи словникової роботи.

Методи і прийоми словникової роботи.

Розвиток словника дітей на заняттях.

Основні поняття теми: словник, активний, пасивний, принципи словникової роботи, безпосередні та опосередковані методи ознайомлення з навколишнім у словниковій роботі, дидактична гра, види дидактичних ігор з словникової роботи, лексичні вправи.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3.

Допоміжна: 2, 3.

Семінар 6

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА РОЗВИТКУ СЛОВНИКА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (2 год.)

ЛЕКЦІЯ 7.

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ ПРАВИЛЬНОСТІ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ(2 год.)

Поняття граматичної будови мови.

Особливості засвоєння граматичної будови мови дітьми дошкільного віку.

Типові граматичні помилки в мовленні дітей.

Завдання і зміст роботи з формування граматичної правильності мовлення дошкільників.

Методи і прийоми роботи з формування граматичної правильності мовлення дітей.

Формування граматичної правильності мовлення дітей на заняттях та в повсякденні.

Основні поняття теми: граматики, формування граматичної правильності мовлення, граматичні помилки, словотворення, методи, дидактична гра, види дидактичних ігор з формування граматичної правильності мовлення, граматичні вправи.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3.

Допоміжна: 2, 3.

Семінар 7

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ ПРАВИЛЬНОСТІ МОВЛЕННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ (2 год.)

Лекція 8

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ (2 год.)

Поняття «діалог», «діалогічне мовлення».

Завдання розвитку діалогічного мовлення в дошкільному дитинстві.

Методи та прийоми розвитку діалогічного мовлення.

Бесіда – основний метод розвитку діалогічного мовлення. Значення бесід.

Види бесід. Тематика підсумкових бесід.

Підготовка вихователя та дітей до бесіди. Структура бесіди.

Види запитань вихователя та дитячі запитання. Вимоги до запитань вихователя та відповідей дітей.

Завдання розвитку монологічного мовлення дітей.

Методи та прийоми навчання дітей монологічного мовлення.

Переказ літературних творів. Значення переказу.

Вимоги до творів для переказу дітьми, їх підбір для дітей різних вікових груп.

Види переказу. Прийоми навчання переказу літературних творів.

Структурні компоненти заняття з навчання переказу.

Особливості навчання переказу дітей в різних вікових групах.

Поняття розповіді. Класифікація дитячих розповідей. Послідовність введення в роботу розповідей різних видів.

Прийоми навчання розповідання.

Описова й сюжетна розповідь. Види таких розповідей. Методика навчання опису предметів, іграшок, картинок тощо.

Основні поняття теми: діалогічне мовлення, бесіда, вступна, супровідна, заключна, підсумкова бесіда, структура підсумкової бесіди: вступна, основна, заключна, види запитань: констатувальні, причинно-наслідкові тощо; переказ, види переказу: за запитаннями, спільний, відображений, переказ за частинами, за ролями, за власними малюнками, з елементами драматизації, від першої особи, з елементами навчання творчого переказу; прийоми навчання переказу, структура мовленнєвого заняття з навчання переказу літературних творів; розповідь, описова, сюжетна, творча розповідь, прийоми навчання розповідання: зразок, план, аналіз, запитання, підказка, нагадування; опис однієї іграшки, групи іграшок, опис іграшки з навколишнього, опис-загадка, опис по пам'яті.

Семинар 8

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ. НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ПЕРЕКАЗУ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ, СКЛАДАННЯ РІЗНИХ ВИДІВ РОЗПОВІДЕЙ (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

НАСТУПНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ РІДНОЇ МОВИ В ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ТА У ПЕРШОМУ КЛАСІ ШКОЛИ

Лекція 9

СУТНІСТЬ МОВЛЕННЕВОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ ДО ШКОЛИ. УСВІДОМЛЕННЯ ДИТИНОЮ МОВЛЕННЯ. ЗМІСТ І ЗАВДАННЯ З НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ЕЛЕМЕНТІВ ГРАМОТИ (2 год.)

Сутність мовленнєвої підготовленості дітей до школи. Змістовий аспект мовленнєвого розвитку дітей. Значення розвитку усвідомлення дітьми мовлення.

Характеристика сучасного звукового аналітико-синтетичного методу навчання грамоти. Етапи навчання грамоти.

Підготовка до навчання грамоти на п'ятому році життя.

Зміст і завдання підготовки до навчання грамоти на шостому році життя.

Основні поняття теми: навчання грамоти, усвідомлення мовлення, наступність, перспективність, мовленнєвий розвиток, пізнавальна активність, звуковий аналітико-синтетичний метод, етапи навчання грамоти: добуквенний, буквенний, післябуквенний тощо.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3.

Допоміжна: 2, 3, 4, 5, 6, 7.

Семінар 9

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ДІТЕЙ ДО НАВЧАННЯ ГРАМОТИ МЕТОДИКА ПРАКТИЧНОГО ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З ПОНЯТТЯМИ «СЛОВО», «РЕЧЕННЯ (2 год.)»

Лекція 10

МЕТОДИКА ПРАКТИЧНОГО ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ ЗІ ЗВУКАМИ МОВИ. НАВЧАННЯ ЗВУКОВОГО ТА СКЛАДОВОГО АНАЛІЗУ СЛІВ (2 год.)

Поняття звукового аналізу. Значення. Завдання.

Методика ознайомлення з голосними та приголосними звуками. Навчання звуковому аналізу слів.

Ознайомлення з твердими та м'якими приголосними звуками.

Основні поняття теми: звуковий аналіз, ознайомлення з голосними, приголосними, твердими та м'яким приголосними звуками, послідовність підбору слів для звукового аналізу, робота з картками-схемами, умовні фішки.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4.

Допоміжна: 2, 3, 4, 5, 6, 7.

Лекція 11

МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З НОВОЮ ЛІТЕРОЮ. НАВЧАННЯ ДІТЕЙ УСВІДОМЛЕНОГО ЧИТАННЯ. ПІДГОТОВКА РУКИ ДИТИНИ ДО ПИСЬМА (2 год.)

Поняття літера (буква), читання. Значення. Завдання.

Методика ознайомлення з голосними та приголосними (м'якими й твердими) звуками та відповідними літерами. Навчання звуко-буквенному аналізу слів, прийоми навчання читання.

Ознайомлення з твердими та м'якими приголосними звуками.

Основні поняття теми: літера (буква), звуко-буквений аналіз, ознайомлення з голосними, приголосними, твердими та м'яким приголосними звуками, методи й прийоми навчання дітей читання, робота з картками-схемами, умовні фішки.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4, 5.

Допоміжна: 2, 3, 4, 5, 6, 7.

Семінар 10

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЗВУКОВОГО ТА СКЛАДОВОГО АНАЛІЗУ СЛОВА. ОЗНАЙОМЛЕННЯ З НОВОЮ ЛІТЕРОЮ. ПІДГОТОВКА РУКИ ДИТИНИ ДО ПИСЬМА (2 год.)

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ДОШКІЛЬНА ЛІНГВОДИДАКТИКА»

Разом: 144 год. З них: лекції - 22 год., семінарські заняття - 20 год., практичні заняття - 0 год., індивідуальна робота - 6 год., самостійна робота - 54 год.

III курс (V семестр)									
Змістовий модуль I									
Модулі									
Назва модуля	Теоретико-методологічні засади та історичний огляд становлення і розвитку дошкільної лінгводидактики як науки. Завдання, зміст, форми, методи та прийоми навчання мови. Теорія і методика розвитку мовлення дітей у ранньому віці								
Кількість балів за модуль	. 109 балів								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Лекції	1	2				3		4	
Теми лекцій	Теоретичні основи дошкільної лінгводидактики	Завдання, зміст, форми, методи і прийоми розвитку мовлення дітей дошкільного віку				Становлення і розвиток мовлення дітей раннього віку		Розвиток мовлення дітей третього року життя	
Теми семінарських занять			Закономірності та принципи мовленнєвого розвитку дітей. Завдання, зміст, засоби розвитку	Історичний огляд становлення і розвитку дошкільної лінгводидактики			Становлення і розвиток мовлення у дітей раннього віку		Методика проведення занять з розвитку мовлення дітей 3 року життя
Самостійна робота		5 балів	5 балів	5 балів		5 балів	5 балів	10 балів	5 балів
ІНДЗ									
Види поточ. контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)								

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ДОШКІЛЬНА

ДІЯЛЬНІСТЬ»

Разом: 144 год. З них: лекції - 22 год., семінарські заняття - 20 год., практичні заняття - 0 год., індивідуальна робота - 6 год., самостійна робота - 54 год.

		III курс (VI семестр)								
Модулі		Змістовий модуль II				Змістовий модуль III				
Назва модуля		Теорія і методика розвитку мовлення дошкільників у навчально-мовленнєвій діяльності								
Кількість балів за модуль		78 балів								
Лекції		10	11	12	13	14	15	16	17	18-19
Теми лекцій		5	6	7	8		9	10		11
		Методика виховання звукової культури мовлення у дітей	Теорія і методика розвитку словника дітей дошкільного віку	Теорія і методика формування граматичного правильного мовлення у дітей дошкільного віку	Теорія і технології розвитку зв'язного мовлення дітей		Наступність і перспективність навчання дітей мови в ДНЗ та першому класі школи.	Методика навчання дітей звукового аналізу слів		Методика ознайомлення зі звуками і новою літерою. Навчання усвідомленого читання.
Теми семінарських занять		Методика виховання звукової культури мовлення у дітей на заняттях	Теорія і методика розвитку словника дітей дошкільного віку	Теорія і методика формування граматичної правильності мовлення у дітей		Методика розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку. Навчання переказу та різних видів розповідей	Методика практичного ознайомлення дітей з поняттями «слово» «речення».	Методика практичного ознайомлення з поняттям склад, «наголос».		
Самостійна робота		5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	10 балів	10 балів	10 балів	5 балів	10 балів
ДНЗ		30 балів								
Види поточ. контролю		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)				Модульна контрольна робота 3 (25 балів)				
Підсумк.контр.		Екзамен (40 балів)								
Максимальна кількість балів за семестр становить: 300 балів; коефіцієнт – 5, 0										

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВІДАКТИКИ. ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ЗАСОБИ, ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ РІДНОЇ МОВИ. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ У РАНЬОМУ ВІСЦІ

Семінар 1

Завдання, зміст, засоби, форми, методи і прийоми навчання дітей рідної мови (2 год.)

План заняття

II. Актуалізація знань студентів з теми:

1. Мета і завдання з розвитку мовлення дітей дошкільного віку.
2. Зміст процесу формування мовлення дошкільнят.
3. Засоби розвитку мовлення дітей.
4. Форми організації навчання мови та розвитку мовлення дітей в дошкільних навчальних закладах. Робота з розвитку мовлення у повсякденному бутті.
5. Типи та види занять з розвитку мовлення. Вимоги до їх проведення.
6. Методи та прийоми навчання дітей дошкільного віку рідної мови.
7. *Самостійно опрацювати питання:* Вплив мовлення вихователя на мовленнєвий розвиток дітей. Вимоги до мовлення вихователя. Вимоги до мовлення дітей.

Рекомендована література

Базова

1. **Базовий компонент дошкільної освіти України: Науковий керівник:** А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; **Авт. кол-в:** Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О.В., Лисенко Г.М., Машовець М.А., Низковська О.В., Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. // Дошкільне виховання. - 2012. - № 7– С. 1-19 с.
2. **Дитина:** Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огневюк, К.І. Волинець, наук. кер. Програмою: О.В. Проскура та ін.. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. У-нт ім. Б. Грінченка. – 3-тє вид. доопр. та доп. – К.: Київ, у-нт ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с. - С. 114-121; 182-191; 272-290.
3. *Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. –*

- К.: Видавничий дім «Слово», 2013. – С. 176-231.
4. *Богуш А.М., Гавриш Н.В.* Дошкільна лінгводидактика: теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / За ред. А.М. Богуш. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. –
 5. **Методичні рекомендації** до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» /наук. кер. проекту: О. В. Огнев'юк; наук. ред. Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко; авт. кол.: Е. В. Белкіна, Н. І. Богданець-Білоskalенко, О. Л. Богініч, З. Н. Борисова, М. С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук. мол. т спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид. доопр. та доп. – К.: Київ, ун-т Б. Грінченка, 2012. – С. 102-144.

Допоміжна

6. Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів./ Упорядник Богуш А. М. Частина I та II. – К.; Видавничий Дім «Слово», 2005. 720 с.
7. *Товкач І.Є.* Формування мовленнєвої компетентності старшого дошкільника на заняттях / І.Є. Товкач // **Стандарти дошкільної освіти**: Збірник наукових робіт учасників всеукраїнської науково-практичної конференції: (11 квітня 2014 р., м. Київ) / редкол.: В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа, В.І. Юрченко, Г.В. Беленька. – К.: Київ, ун-т ім. Б.Грінченка, 2014.- С. 308-314.

Семінар 2

ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ (2 ГОД.)

План заняття

I. Вступ.

II.Актуалізація знань студентів з теми:

1. Періодизація розвитку дошкільної лінгводидактики в Україні, її початкова межа становлення (погляди Т. Садової, Т. Котик).
2. Вчення К.Ушинського про рідну мову. С. Русова – фундатор методики навчання дітей рідного мовлення в дитсадках.
3. Внесок І.Срезнезького, І. Огієнка, в розвиток української дошкільної лінгводидактики. Погляди Б. Грінченка про рідну мову та школу.
4. Лінгводидактичні погляди В. Сухомлинського. Сучасні дослідження проблем дошкільної лінгводидактики на Україні.
5. Витоки дошкільної лінгводидактики в працях зарубіжних вчених (Я.-А. Коменський, Ж.-Ж. Руссо, Дж. Локк, І. Песталоцці, Ф. Фребель, М. Монтессорі).
6. Огляд становлення дошкільної лінгводидактики в працях російських науковців (В. Одоевський, А. Симонович, Л. Шлегер, Є. Тихеева).

Рекомендована література

Базова

1. *Богущ А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богущ, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2013. – С. 93-167.*

Допоміжна

2. Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів./ Упорядник Богущ А. М. Частина I та II. – К.; Видавничий Дім «Слово», 2005. 720 с. - С. 137 – 150; 152 – 183; 212 – 214.

Семінар 3**Методика розвитку мовлення у дітей першого – другого років життя (2 год.)****План заняття**

I. Вступ.

II. Актуалізація знань студентів з теми:

1. Завдання, зміст, методика розвитку мовлення дітей першого року життя: розвиток голосових реакцій і звуконаслідування; індивідуальні ігри-заняття з дітьми; навчання вимови перших осмислених слів; методика роботи з картинкою.
2. Завдання, зміст і методика розвитку мовлення дітей другого року життя: розвиток словника та активного мовлення; особливості засвоєння звуків рідної мови, формування граматичної правильності мовлення; розвиток діалогічного мовлення; розвиток описового мовлення.
3. Заняття з розвитку мовлення (від 1-1,6 міс): спостереження, ігри, показ з називанням, заняття з лялькою, від 1,6 міс. До 2 років: заняття з іграшками, показ інсценівок, організовані спостереження, ігри на звуконаслідування; читання забавлянок, віршиків, казок; заняття з картинками.
4. Панування роботи з розвитку мовлення дітей 2-го року життя.

Рекомендована література**Базова**

1. *Богущ А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богущ, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2013. – С. 246-271.*

Допоміжна

2. *Богущ А.М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку. Навчальний посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», - 2004. – 344 с.*
3. *Богущ А.М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку. Підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти. / А.М. Богущ, Н.В. Гавриш, О.В. Саприкіна. - К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. – 408 с.*

Семінар 4

Методика розвитку мовлення у дітей третього року життя (2 год.)

План заняття

I. Вступ.

II. Актуалізація знань студентів з теми:

1. Завдання, зміст і методика розвитку мовлення дітей третього року життя: розуміння мовлення, розвиток словника, особливості звуковимови, формування граматичної правильності мовлення; розвиток зв'язності мовлення.
2. Розвиток мовлення дітей третього року життя на заняттях: спостереження і цільові прогулянки, екскурсії-огляди, розглядання предметів, дидактичні ігри з іграшками, предметами, картинками, з лялькою, інсценівки-покази, показ театрів, ігри в оповідання, розповіді-бесіди, живі картинки.
3. Методика використання художніх творів у роботі з дітьми третього року життя.
4. Робота з розвитку мовлення у повсякденній діяльності.

Рекомендована література

Базова

1. *Богуш А.М.* Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник. / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. – С. 271-277.
2. **Дитина:** Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огневюк, К.І. Волинець, нук. Кер. Програмою: О.В. Проскура та ін. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. У-нт ім. Б. Грінченка. – 3-тє вид. доопр. Та доп. – К.: Київ, у-нт ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с. - С. 59 – 64.

Допоміжна

3. *Богуш А.М.* Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку. Підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти. / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш, О.В. Саприкіна. - К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. – 408 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ У НАВЧАЛЬНО-МОВЛЕННЄВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Семінар 5

Методика виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку (2 год.)

(формування фонетичної компетенції)

План заняття

I. Вступ.

II. Актуалізація знань студентів з теми:

1. Поняття звукової культури мовлення. Особливості звуковимови у дітей дошкільного віку.

2. Методи та прийоми виховання звукової культури мовлення у дітей.
3. Індивідуальна перевірка звукової культури мовлення у дошкільників.
4. Виховання звукової культури мовлення у дітей на заняттях.

III. Виконання практичної роботи.

1. Зробити аналіз запропонованого заняття з виховання звукової культури мовлення:

- 1) визначити тип та вид заняття;
- 2) структурні компоненти пропонованого заняття;
- 3) методи й прийоми навчання, що використано на занятті. Їх доцільність;
- 4) внести пропозиції щодо покращення роботи вихователя з дітьми за пропонованим конспектом заняття.

IV. Підсумки заняття.

Рекомендована література

Базова

1. *Богущ А.М.* Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник. / А.М. Богущ, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. – С. 307-360.
2. **Дитина:** Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк, К.І. Волинець, нук. Кер. Програмою: О.В. Проскура та ін.. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. Орг.. Київміськради (КМДА), Київ. У-нт ім. Б. Грінченка. – 3-тє вид. доопр. Та доп. – К.: Київ, у-н-т ім. Б. Грінченка, 2012. – С. 114-121; 182-191; 272-290.
3. **Методичні рекомендації** до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» /наук. кер. проекту: О. В. Огнев'юк; наук. ред. Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко; авт.кол.: Е. В. Белкіна, Н. І. Богданець-Білокаленко, О. Л. Богініч, З. Н. Борисова, М. С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук. мол. т спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид. доопр. та доп. – К.: Київ, ун-т Б. Грінченка, 2012. – С. 102-144.

Допоміжна

4. Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів./ Упорядник Богущ А. М. Частина I та II. – К.; Видавничий Дім «Слово», 2005. 720 с.– С. 214-270.
5. *Товкач І.Є.* Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А.В.Пасічник, І.Є.Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»): навч.-метод. посіб. / Г.В.Беленька, В.М.Вертугіна, Ю.О.Волинець та

ін..; за заг. Ред.. Н.В. Кудикіної. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013.
– 220 с.- С. 75-119.

Семінар 6

Теорія і методика розвитку словника дітей дошкільного віку (2 год.) (формування лексичної компетенції)

План заняття

I. Вступ.

II. Актуалізація знань студентів з теми:

1. Закономірності оволодіння словом. Особливості словника дітей.

2. Дидактичні ігри з словникової роботи.

3. Лексичні вправи.

4. Методика лексичної роботи в процесі ознайомлення з художнім словом.

5. Розвиток словника дітей на заняттях.

III. Виконання практичної роботи.

1. Зробити письмовий аналіз запропонованого заняття з словникової роботи:

5) визначити тип та вид заняття;

6) структурні компоненти запропонованого заняття;

7) методи й прийоми навчання й розвитку словника. Їх доцільність;

8) внести пропозиції щодо покращення роботи вихователя з дітьми за запропонованим конспектом заняття.

IV. Підсумки заняття.

Рекомендована література

Базова

1. *Богущ А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богущ, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2013. – С. 366-378.*
2. **Дитина:** Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк, К.І. Волинець, нук. Кер. Програмою: О.В. Проскура та ін.. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. Упр. Осв. І наук. викон. Орг.. Київміськради (КМДА), Київ. У-нт ім. Б. Грінченка. – 3-тє вид. доопр. Та доп. – К.: Київ, у-н-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с. - С. 114-121; 182-191; 272-290.
3. **Методичні рекомендації** до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» /наук. кер. проекту: О. В. Огнев'юк; наук. ред. Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко; авт.кол.: Е. В. Белкіна, Н. І. Богданець-Білокаленко, О. Л. Богініч, З. Н. Борисова, М. С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук. мол. т спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид. доопр. та доп. – К.: Київ, ун-т Б. Грінченка, 2012. – С. 102-144.

Допоміжна

4. *Товкач І.Є.* Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А.В Пасічник, І.Є. Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»): навч.-метод. посіб. / Г.В. Беленька, В.М. Вертугіна, Ю.О. Волинець та ін.; за заг. Ред.. Н.В. Кудикіної. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-119.

Семинар 7

Методика формування граматичної будови мовлення у дітей дошкільного віку (2 год.) (формування граматичної компетенції)

План заняття

I. Вступ.

II. Актуалізація знань студентів з теми:

1. Поняття «граматика», «граматична правильність мовлення». Значення оволодіння граматичною будовою мови для мовленнєвого розвитку та підготовки дітей до школи.

2. Становлення граматичної будови мовлення у дітей. Характеристика мовленнєвих періодів.

3. Дитяче словотворення.

4. Шляхи формування граматичної правильності мовлення у дітей. Виправлення граматичних помилок дітей.

5. Погляди К. Крутій на використання граматичних ігор та вправ у роботі з дошкільниками.

III. Виконання практичної роботи.

1. Зробити письмовий аналіз запропонованого заняття з дитячої граматики:

9) визначити тип та вид заняття;

10) структурні компоненти пропонуваного заняття;

11) методи й прийоми навчання. Їх доцільність;

12) внести пропозиції щодо покращення роботи вихователя з дітьми за пропонуванним конспектом заняття.

IV. Підсумки заняття.

Рекомендована література

Базова

1. *Богуш А.М.* Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2013. – С. 399-433.
2. **Дитина:** Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огневюк, К.І. Волинець, нук. Кер. Програмою: О.В. Проскура та ін.. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. Упр. Осв. і наук. викон. Орг.. Київміськради (КМДА), Київ. У-нт ім. Б. Грінченка. – 3-тє вид. доопр. Та доп. – К.: Київ, у-нт ім. Б. Грінченка, 2012. - С. 114-121; 182-191; 272-290.

3. **Методичні рекомендації** до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» /наук. кер. проекту: О. В. Огнев'юк; наук. ред. Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко; авт.кол.: Е. В. Белкіна, Н. І. Богданець-Білоskalенко, О. Л. Богініч, З. Н. Борисова, М. С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук. мол. т спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид. доопр. та доп. – К.: Київ, ун-т Б. Грінченка, 2012. – С. 102-144.

Допоміжна

4. **Дошкільна лінгводидактика.** Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богущ А.М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. - С. 405 – 460.
5. *Товкач І.Є.* Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А.В Пасічник, І.Є. Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»): навч.-метод. посіб. / Г.В. Беленька, В.М. Вертугіна, Ю.О. Волинець та ін.; за заг. Ред.. Н.В. Кудикіної. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-119.

Семінар 8

Методика розвитку зв'язного діалогічного мовлення у дошкільників (формування діалогічної компетенції) (1 год).

I. Вступ.

II. Актуалізація знань студентів з теми:

1. Розмова вихователя з дітьми у повсякденному спілкуванні – метод розвитку діалогічного мовлення. Вимоги до організації розмов, їх тематика та методика проведення в різних вікових групах. Погляди В.Одоевського на організацію розмов з дітьми.

2. Формування діалогічного мовлення у дітей на заняттях. Бесіда – основний метод розвитку діалогічного мовлення (Види, структура, прийоми навчання в ході бесіди).

6. Використання дидактичних ігор під час розвитку зв'язного діалогічного мовлення у дітей.

Рекомендована література

Базова

1. *Богущ А.М.* Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник – / А.М. Богущ, Н.В. Гавриш / За ред. А.М. Богущ. Друге видання, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. – С. 450-472; 495-507.
2. Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія. Навчальний посібник. /Упор. Богущ А. – К., 2005. – С. 308 – 310; 320 – 325; 127 - 137.
3. **Дитина:** Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк, К.І. Волинець, нук. Кер.

Програмою: О.В. Проскура та ін. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. Орг.. Київміськради (КМДА), Київ. У-нт ім. Б. Грінченка. – 3-тє вид. доопр. Та доп. – К.: Київ, у-н-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с. - С. 114-121; 182-191; 272-290.

4. **Методичні рекомендації** до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» /наук. кер. проекту: О. В. Огнев'юк; наук. ред. Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко; авт.кол.: Е. В. Белкіна, Н. І. Богданець-Білоskalенко, О. Л. Богініч, З. Н. Борисова, М. С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук. мол. т спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид. доопр. та доп. – К.: Київ, ун-т Б. Грінченка, 2012. – С. 102-144.

Допоміжна

5. **Дошкільна лінгводидактика.** Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богуш А.М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. - С. 308 – 310; 320 – 325; 127 - 137.
6. *Товкач І.Є.* Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А.В Пасічник, І.Є. Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»): навч.-метод. посіб. / Г.В. Беленька, В.М. Вертугіна, Ю.О. Волинець та ін.; за заг. Ред.. Н.В. Кудикіної. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 220 с.- С. 75-119.

Семінар 8

Методика розвитку зв'язного мовлення у дошкільників.

(формування монологічної компетенції)

Навчання дітей переказу літературних творів (1 год.)

План заняття

I. Вступ.

II. Актуалізація знань студентів з теми:

1. Значення переказу літературних творів дітьми. Вимоги до творів для переказу дітьми, їх підбір для дітей різних вікових груп.
2. Види переказу. Прийоми навчання переказу літературних творів.
3. Структурні компоненти заняття з навчання переказу дітей дошкільного віку.

III. Виконання практичної роботи.

1. Зробити письмовий аналіз запропонованого заняття з переказу літературного твору:

- 13) визначити тип та вид заняття;
- 14) структурні компоненти пропонованого заняття;
- 15) методи й прийоми навчання. Їх доцільність;
- 16) внести пропозиції щодо покращення роботи вихователя з дітьми за

пропонованим конспектом заняття.

IV. Підсумки заняття.

Рекомендована література

Базова

1. *Богущ А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богущ, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2013. - С. 488-495.*
2. **Дитина:** Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк, К.І. Волинець, нук. Кер. Програмою: О.В. Проскура та ін.. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг.. Київміськради (КМДА), Київ. У-нт ім. Б. Грінченка. – 3-тє вид. доопр. Та доп. – К.: Київ, у-нт ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с. - С. 114-121; 182-191; 272-290.
3. **Методичні рекомендації** до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» /наук. кер. проекту: О. В. Огнев'юк; наук. ред. Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко; авт.кол.: Е. В. Белкіна, Н. І. Богданець-Білокаленко, О. Л. Богініч, З. Н. Борисова, М. С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук. мол. т спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид. доопр. та доп. – К.: Київ, ун-т Б. Грінченка, 2012. – С. 102-144.

Допоміжна

4. **Дошкільна лінгводидактика.** Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богущ А.М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. - С. 365 – 379; 382-386.

Семинар 8

Навчання складання різних видів розповідей (1 год.)

(формування діалогологічної компетенції)

План заняття

I. Вступ.

II. Актуалізація знань студентів з теми:

1. Розмова вихователя з дітьми у повсякденному спілкуванні – метод розвитку діалогічного мовлення. Вимоги до організації розмов, їх тематика та методика проведення в різних вікових групах. Погляди В.Одоевського на організацію розмов з дітьми.

2. Формування діалогічного мовлення у дітей на заняттях. Бесіда – основний метод розвитку діалогічного мовлення (Види, структура, прийоми навчання в ході бесіди).

3. Види розповідей за дидактичною картиною. Види занять за картиною (Сюжетна розповідь за дидактичною картиною. Структура заняття. Навчання розповідання за серією дидактичних картин. Описова розповідь за художньою картиною).

4. Розповіді дітей з власного досвіду: на запропоновану тему з колективного та індивідуального досвіду, розповідь про цікавий випадок з власного життя;. Складання дітьми колективних листів. Послідовність введення в роботу. Умови, необхідні для їх складання.

5. Види і тематика розповідей за уявою. Методика проведення заняття.

6. Використання дидактичних ігор під час розвитку зв'язного мовлення дітей.

Рекомендована література

Базова

7. *Богуш А.М.* Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник – / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш / За ред. А.М. Богуш. Друге видання, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. – С. 450-472; 495-507.
8. Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія. Навчальний посібник. /Упор. Богуш А. – К., 2005. – С. 308 – 310; 320 – 325; 127 - 137.
9. **Дитина:** Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк, К.І. Волинець, нук. Кер. Програмою: О.В. Проскура та ін.. / Мін. осв. і наук., мол. та спроту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. Орг.. Київміськради (КМДА), Київ. У-нт ім. Б. Грінченка. – 3-тє вид. доопр. Та доп. – К.: Київ, у-н-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с. - С. 114-121; 182-191; 272-290.
10. **Методичні рекомендації** до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» /наук. кер. проекту: О. В. Огнев'юк; наук. ред. Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко; авт.кол.: Е. В. Белкіна, Н. І. Богданець-Білоskalенко, О. Л. Богініч, З. Н. Борисова, М. С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук. мол. т спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид. доопр. та доп. – К.: Київ, ун-т Б. Грінченка, 2012. – С. 102-144.

Допоміжна

11. **Дошкільна лінгводидактика.** Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богуш А.М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. - С. 308 – 310; 320 – 325; 127 - 137.
12. *Товкач І.Є.* Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А.В Пасічник, І.Є. Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»): навч.-метод. посіб. / Г.В. Беленька, В.М. Вертугіна, Ю.О. Волинець та ін.; за заг. Ред.. Н.В. Кудикіної. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 220 с.- С. 75-119.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

НАСТУПНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ РІДНОЇ МОВИ В ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ТА У ПЕРШОМУ КЛАСІ ШКОЛИ

Семінар 9

**Теоретичні засади підготовки дітей до навчання елементів грамоти.
Методика практичного ознайомлення дітей з поняттями «слово»,
речення». (2 год.)**

План заняття

I. Вступ.

II. Актуалізація знань студентів з теми:

1. Забезпечення принципу наступності під час мовленнєвої підготовки дошкільників. Поняття мовленнєвої готовності до школи. Необхідність навчання дошкільників грамоти

2. Методика практичного ознайомлення дітей з поняттями «слово», «речення».

3. Задання і зміст роботи з практичного ознайомлення зі звукам мови (голосними й приголосними: м'якими та твердими).

4. Методи і прийоми навчання дітей звукового аналізу слова.

5. Завдання і зміст роботи з практичного ознайомлення зі складом слова, навчання складового аналізу слова. Наголос слова.

6. Методи і прийоми навчання дітей старшого дошкільного віку складового аналізу слова.

III. Виконання практичної роботи.

1. Зробити письмовий аналіз запропонованого заняття з навчання елементів грамоти:

17) визначити тип та вид заняття;

18) структурні компоненти пропонованого заняття;

19) методи й прийоми навчання. Їх доцільність;

20) внести пропозиції щодо покращення роботи вихователя з дітьми за пропонованим конспектом заняття.

IV. Підсумки заняття.

Рекомендована література

Базова

1. *Богуш А.М.* Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник – / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш / За ред. А.М. Богуш. Друге видання, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. - С. 634-649; 650-659.
2. **Дитина:** Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огневюк, К.І. Волинець, нук. Кер. Програмою: О.В. Проскура та ін.. / Мін. осв. і наук., мол. та спроту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. Орг.. Київміськради

- (КМДА), Київ. У-нт ім. Б. Грінченка. – 3-тє вид. доопр. Та доп. – К.: Київ, у-н-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с. - С. 283-290.
3. **Методичні рекомендації** до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» /наук. кер. проекту: О. В. Огнев'юк; наук. ред. Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко; авт.кол.: Е. В. Белкіна, Н. І. Богданець-Білоskalенко, О. Л. Богініч, З. Н. Борисова, М. С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук. мол. т спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид. доопр. та доп. – К.: Київ, ун-т Б. Грінченка, 2012. – С. 123-141.
 4. *Товкач І.Є* Слово. Речення. Звуки: методичний посібник : у 2 ч. Ч.1 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2013. – 176 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).

Допоміжна

5. **Дошкільна лінгводидактика.** Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богуш А.М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово». - 2005. - С. 650 – 704; 671- 674; 694 – 704.
Товкач І. Любов до книги плекаємо з малку / Ірина Товкач // Дошкільне виховання. - 2012. - № 11. – С. 12-14.
6. *Товкач І. Є.* Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А. В. Пасічник, І. Є Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина») : навч.-метод. посіб. / Г. В. Беленька, В. М. Вертугіна, Ю. О. Волинець та ін.; за заг. ред. Н. В. Кудикіної. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-118.
7. *Товкач І.Є* Слово. Речення. Звуки: навчальний посібник для дітей старшого дошкільного віку : у 2 ч. Ч.1 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2013. – 80 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).
8. *Товкач І.Є.* Формування мовленнєвої компетентності старшого дошкільника на заняттях / І.Є. Товкач // **Стандарти дошкільної освіти:** Збірник наукових робіт учасників всеукраїнської науково-практичної конференції: (11 квітня 2014 р., м. Київ) / редкол.: В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа, В.І. Юрченко, Г.В. Беленька. – К.: Київ, ун-т ім. Б.Грінченка, 2014.- С. 308-314.

Семінар 10

Методика навчання дітей звукового та складового аналізу слів.

Ознайомлення зі звуками та новою літерою. (Формування фонетичної компетенції) (2 год.)

План заняття

- I. Вступ.
- II. Актуалізація знань студентів з теми:
 1. Ознайомлення дітей зі звуком (звуками) і новою літерою.
 2. Методика навчання дітей старшого дошкільника усвідомленого читання складів, слів.

3. Підготовка руки дитини до письма.

III. Виконання практичної роботи.

1. Зробити письмовий аналіз запропонованого заняття з ознайомлення зі звуками і новою літерою:

- 21) визначити тип та вид заняття;
- 22) структурні компоненти пропонованого заняття;
- 23) методи й прийоми навчання. Їх доцільність;
- 24) внести пропозиції щодо покращення роботи вихователя з дітьми за пропонованим конспектом заняття.

IV. Підсумки заняття.

Рекомендована література

Базова

1. *Богуш А.М.* Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник – / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш / За ред. А.М. Богуш. Друге видання, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. – С. 678-687.
2. **Дитина:** Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк, К.І. Волинець, нук. Кер. Програмою: О.В. Проскура та ін.. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. Орг.. Київміськради (КМДА), Київ, У-нт ім. Б. Грінченка. – 3-тє вид. доопр. Та доп. – К.: Київ, у-н-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с.
3. **Методичні рекомендації** до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» /наук. кер. проекту: О. В. Огнев'юк; наук. ред. Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко; авт.кол.: Е. В. Белкіна, Н. І. Богданець-Білоskalенко, О. Л. Богініч, З. Н. Борисова, М. С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук. мол. т спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид. доопр. та доп. – К.: Київ, ун-т Б. Грінченка, 2012. – С. 123-141.
4. *Товкач І.Є* Звуки. Букви. Читання: методичний посібник : у 2 ч. Ч.2 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2013. – 192 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).

Допоміжна

5. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія. Навчальний посібник./Упоряд. Богуш А. – К., 2005. – С. 650 – 704; 671- 674; 694 – 704.
6. *Товкач І. Є.* **Дидактичні ігри мовленнєвого змісту** / А. В. Пасічник, І. Є Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина») : навч.-метод. посіб. / Г. В. Беленька, В. М. Вертугіна, Ю. О. Волинець та ін.; за заг. ред.. Н. В. Кудикіної. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-119.

7. *Товкач І.Є* Звуки. Букви. Читання: навчальний посібник для дітей старшого дошкільного віку : у 2 ч. Ч.2 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2013. – 80 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).
8. *Товкач І.* Любов до книги плекаємо з малку / Ірина Товкач // Дошкільне виховання. - 2012. - № 11. – С. 12-14.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

III курс (V семестр)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ. ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ЗАСОБИ, ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ У РАНЬОМУ ВІЦІ

Всього – 16 год.

Тема 1.2. Закономірності та принципи розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку – 4 год.

1. Проаналізувавши роботи *Л.Федоренко* «Принципи методики навчання мови», *Е.Короткової* «До проблеми вивчення принципів навчання мовлення» та опрацювавши підручник скласти структурно-логічну схему «Принципи навчання дітей рідної мови» - (4 год.).

Тема 1.3. Завдання, зміст, форми, методи і прийоми розвитку мовлення дітей – 5 год.

1. Проаналізувати зміст Базового компоненту дошкільної освіти (нова редакція 2012 р.) з мовленнєвого розвитку дошкільника за такою схемою:

Сфера життєдіяльності	Змістова лінія	Результати роботи з розвитку мовлення та формування навичок спілкування
--------------------------	-------------------	--

(2 год.)

2. Здійснити порівняльний аналіз розділів **змісту і програмових завдань з навчання дітей рідної мови й розвитку мовлення** (вікова група на вибір студента), а саме: 1). «Впевнений старт» чи інша чинна програма з дошкільної освіти 2). **Дитина**: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років, заповнивши таблицю.

	Назва програми, розділу, підрозділу	Назва програми, розділу, підрозділу
Словник		
Звукова культура		
Граматика		
Зв'язне мовлення		
	Висновки	

Зробити висновки щодо повноти змісту, зручності програми для користування педагогом під час планування роботи з розвитку мовлення дитини (3 год.)

Тема 1.4. Історичний огляд становлення і розвитку дошкільної лінгводидактики. Становлення і розвиток дошкільної лінгводидактики в Україні - 3 год.

Визначити характеристику та вимоги до мовлення дорослої людини у прислів'ях та приказках різних народів світу, а саме:

Краса мови (дібрати 1-2 прислів'я)

Змістовність (дібрати 1-2 прислів'я)

Чітка артикуляція (дібрати 1-2 прислів'я)

Компактність, логіка (дібрати 1-2 прислів'я)

Взаємозв'язок вчинку та слова (дібрати 1-2 прислів'я)

Мовленнєвий етикет (дібрати 1-2 прислів'я)

Доцільність мовлення (дібрати 1-2 прислів'я)

Розмежування внутрішнього та зовнішнього у мовленні (дібрати 1-2 прислів'я)

Визначення чіткої мети мовлення (дібрати 1-2 прислів'я)

Взаємозв'язок початку та закінчення мовлення (дібрати 1-2 прислів'я)
(3 год.)

Теми 1.6.-1.7. Становлення і розвиток мовлення дітей раннього віку - 1 год.

Скласти конспект гри-заняття з розвитку мовлення дітей 2-3 років життя та підготуватися до його моделювання (3 год.)

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2
ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ У
НАВЧАЛЬНО-МОВЛЕННЄВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
Всього – 16 год.**

Тема.2.1. Виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку – 1 год.

Скласти конспект тематичного заняття з виховання звукової культури мовлення дітей молодшої (чи середньої) вікової групи. Підготувати до нього матеріал (1 год.).

Тема 2.2. Методика розвитку словника дітей дошкільного віку – 2 год.

Скласти сюжетну розповідь за змістом дидактичної картини для дітей молодшої групи (1 год.); описову розповідь за репродукцією художньої картини для дітей старшого дошкільного віку (1 год.)

Тема 2.3. Методика формування граматичної будови мовлення у дітей – 2 год.

Скласти розповідь із словом, в якому діти припускаються помилок (Наприклад, невідмінювані іменники: *какао, шосе, пюре* і т.п.). (2 год.).

Теми. 2.4. -2.5. Методика навчання дітей зв'язного мовлення мовлення – 11 год.

Скласти конспект однієї підсумкової бесіди для дітей старшого дошкільного віку. Орієнтовні теми бесід: «Бесіда про сім'ю». «Бесіда про професії дорослих», «Бесіда про українські символи», «Бесіда про транспорт», «Бесіда про житло українців» тощо. (2 год.).

Скласти конспект заняття з навчання дітей переказуванню літературного твору (середня чи старша група) (2 год.).

2. Скласти зразок сюжетної розповіді вихователя: а) про іграшку для дітей середньої групи (1 год.); за дидактичною картиною для дітей середньої групи (1 год.); за художньою картиною для дітей старшого дошкільного віку (1 год.)

3. Скласти зразки сюжетних розповідей вихователя з пам'яті: з колективного досвіду «Як ми святкували Новий рік у дитсадку»; з індивідуального досвіду «Про цікавий випадок з життя» для дітей старшого дошкільного віку (1 год.);

4. Скласти зразки творчих розповідей вихователя: а) за поданим початком вихователя (1 год.); б) за поданими словами «вікно», , «пісня», «небо» «прапор» (1 год.); в) на запропоновану тему «Пригода білочки» чи іншої теми на вибір студента (1 год.).

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3
НАСТУПНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ РІДНОЇ
МОВИ В ДНЗ ТА ПЕРШОМУ КЛАСІ ШКОЛИ**

Всього – 22 год.

Тема 3.1. Теоретичні засади підготовки до навчання дітей грамоти. Зміст і завдання підготовки до навчання грамоти дітей старшого дошкільного віку. -4 год.

Зробити презентацію методів навчання дітей грамоти, що використовуються у світовій практиці: метод Монтесорі, метод Маккіндер, метод кубиків М. Зайцева та ін. (2 год).

2.Зробити порівняльний аналіз змісту навчання грамоти за державними програмами «Дитина» та програми 1-го класу ЗОШ; заповнити таблицю

	Змістові рубрики	Дитина	1 клас ЗОШ
	Слово		
	Речення		
	Склад		
	Звуки, звуковий аналіз		
	Ознайомлення з буквами, читання		
	Підготовка руки до письма		

2.год).

Тема 3.2. Практичне ознайомлення з поняттями «Слово», «речення» - 5 год.

Виготовити зразки дидактичного матеріалу для ознайомлення дітей з поняттями «речення» (картки – схеми речень з кольорових смужок з прорізами над ними та предметні картинки до них; картки із словами – помічниками: *в, у, на, під, біля, за* тощо). (5 год.)

Теми 3.3. Методика навчання дітей звукового налізу слів – 5 год.

Виготовити зразки дидактичного матеріалу для ознайомлення дітей з поняттями: «голосні, приголосні звуки, тверді та м'які приголосні звуки»; навчання звукового аналізу слів (фішки-чоловічки: *Голосний, Приголосний, М'який та Твердий Приголосні*, звуковий пенал, п'ять схем-карток для звукового аналізу слів: з трьох, чотирьох звуків (наприклад, *жук, коза*); слова із збігом приголосних (вовк; тигр); на порівняння м'яких й твердих звуків (наприклад, *кіт-кит чи ліс - лис*) та довгого слова (наприклад, *велосипед*)– (5 год.).

Тема 3.4. Практичне ознайомлення з поняттями «склад», «наголос слова» - 3 год. Виготовити зразки дидактичного матеріалу для ознайомлення дітей з поняттями «склад» (дидактичний посібник) (3 год.)

Тема 3.5. Методика ознайомлення зі звуком і літерою. Підготовка руки дитини до письма – 5 год.

Виготовити зразки наочного матеріалу для ознайомлення зі звуком (звуками) й однією новою літерою (дидактичний посібник) (5 год.)

Карта самостійної роботи студента

	Змістовий модуль	Тема модуля	Кількість балів	Всього балів за модуль
1	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ. ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ЗАСОБИ, ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ У РАНЬОМУ ВІЦІ	Тема 1.2. Закономірності та принципи розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку	5 балів	40 балів
		Тема 1.3. Завдання, зміст, форми, методи і прийоми розвитку мовлення дітей	5 балів	
		Тема 1.4. Історичний огляд становлення і розвитку дошкільної лінгводидактики. Становлення і розвиток дошкільної лінгводидактики в Україні	5 балів	
		Теми 1.6.-1.7. Становлення і розвиток мовлення дітей раннього віку	25 балів	
2	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ У НАВЧАЛЬНО-МОВЛЕННСВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	Тема.2.1.Виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку	5 балів	30 балів
		2.2. Методика розвитку словника дітей дошкільного віку	5 балів	
		2.3. Методика формування граматичної правильності мовлення у дітей	5 балів	
		Тема.2.4. Методика навчання	5 балів	

		дітей зв'язного мовлення		
		Тема 2..5. Навчання дітей переказу літературних творів, складання різних видів розповідей	10 балів	
3	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 НАСТУПНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ РІДНОЇ МОВИ В ДНЗ ТА ПЕРШОМУ КЛАСІ ШКОЛИ	Тема 3.1. Теоретичні засади підготовки до навчання дітей грамоти. Зміст і завдання підготовки до навчання грамоти дітей старшого дошкільного віку		
		Тема3.2. Практичне ознайомлення з поняттями «Слово», «речення»	10 балів	35 балів
		Тема3.3. Методика навчання дітей звукового налізу слів	10 балів	
		Тема3.4. Практичне ознайомлення з поняттями «склад», «наголос слова»	5 балів	
		Тема3.5. Методика ознайомлення зі звуком і літерою. Підготовка руки дитини до письма	10 балів	
	ВСЬОГО БАЛІВ ЗА СЕМЕСТР			105

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

(навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності магістранта, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання магістрантами ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Дошкільна лінгводидактика» – це вид науково-дослідної роботи бакалавра, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під

час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- ✓ конспект із теми (модуля) за заданим планом (**2 бали**);
- ✓ конспект із теми (модуля) за планом, який студент розробив самостійно (**3 бали**);
- ✓ анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історико-педагогічні розвідки (**3 бали**);
- ✓ повідомлення з теми, рекомендованої викладачем (**2 бали**);
- ✓ повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття у педагогічній науці, аналіз інформації, самостійні дослідження (**3 бали**);
- ✓ практична робота у вигляді портфоліо (**30 балів**).

Орієнтовна структура ІНДЗ у вигляді портфоліо за освітньою лінією «Мовлення дитини»:

- Зміст,
- Основна частина:

Розділ 1. Звукова культура мовлення дошкільників. Підготовка до оволодіння елементами грамоти в молодшому та середньому дошкільному віці

Дібрати мовний дидактичний матеріал (3 чистомовки, 3 скоромовки, 1 розповідь із звуконаслідуванням, 1 вірш, у якому часто повторюється звук) на вправлення дітей у вимові одного із звуків на вибір ([р], [р'] [л], [л'], [ш], [ж], [ч], [с] [с'] [з] [з']).

Розділ 2. Методика практичного ознайомлення дітей дошкільного віку з поняттями «слово», «речення»

Виготовити дидактичний матеріал на кожен етап ознайомлення дітей старшого дошкільного віку зі словом та реченням: *смужка паперу з лінією та крапкою* (На звороті записати приклад простого речення без прийменників); *смужка паперу з окремих трьох – чотирьох коротких ліній з розрізами над лініями* (на звороті має бути конвертик з предметними картинками); *смужка паперу з короткою та більши довгими лініями* (Над короткою лінією має бути розріз для карток із словами – помічниками: *в, у, над, під, біля* та ін.).

Розділ 3. Методика навчання дітей звукового аналізу слів

Виготовити дидактичний матеріал: схеми – картки для звукового аналізу слів: з трьох, чотирьох звуків (наприклад, *жук, коза*); слова із збігом приголосних (вовк; тигр); на порівняння м'яких й твердих звуків (наприклад, *кіт-кит чи ліс - лис*) та довгого слова (наприклад, *велосипед*); фішки чоловічки, звуковий пенал).

Розділ 4. Методика навчання дітей складового аналізу слів

Виготовити дидактичний посібник для роботи з дітьми старшого дошкільного віку (Наприклад, «Веселий потяг»: площинне зображення потягу з вагончиками, у яких є різна кількість вікон (одне, два, три, чотири) та предметні картинки, у назві яких є один, два, три, чотири склади).

Розділ 5. Методика ознайомлення дітей зі звуком (звуками) й новою літерою

Виготовити демонстраційну наочність для ознайомлення дітей старшого дошкільного віку зі звуком (звуками) й однією новою літерою (на вибір студента).

Розділ 6. Підготовка руки дитини до письма

Підготувати 3-4 зразка до вправ з підготовки руки дитини до письма, що виконують діти старшого дошкільного віку у зошитах на індивідуальних заняттях.

- Список використаних джерел.

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1 і 7.2.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1 і 7.2.

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання ІНДЗ
(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	4 бали
2.	Складання плану реферату	2 бал

3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10 балів
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	4 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	6 балів
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	4 бали
	Разом	30 балів

Таблиця 7.2

Шкала оцінювання ІНДЗ

(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату)

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	25-30	Відмінно
Достатній	19-24	Добре
Середній	13-18	Задовільно
Низький	0-12	Незадовільно

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ (III курс V семестр)

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок максимальної кількості балів в семестрі за видами поточного
(змістові модулі I, II та III) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	11
2	Відвідування семінарських занять	10
3	Виступ на семінарських заняттях	70
	Модульні контрольні роботи (1, 2, 3)	75
5	Виконання завдань самостійної роботи	105
6	ІНДЗ	30
7	Максимальна кількість балів за семестр	300

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, ПМК залік..
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

**ПОРЯДОК ПЕРЕВЕДЕННЯ РЕЙТИНГОВИХ ПОКАЗНИКІВ УСПІШНОСТІ У ЄВРОПЕЙСЬКІ
ОЦІНКИ ECTS**

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 69	«задовільно»	E

70 - 74		D
75 - 82	«добре»	C
83 - 89	«добре»	B
90 - 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 5-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях (див. п. «Захист творчих проектів»).

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

ІХ. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій та презентації до них;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма.

X. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

•*Словесні*: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

•*Наочні*: ілюстрація, демонстрація.

•*Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості.

ХІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

- 1. Дитина:** програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. Проекту: О.В. Огнев'юк, К.І. Волинець, нук. Кер. Програмою: О.В. Проскура та ін.. / Мін. осв. і наук., мол. та спроту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг.. Київміськради (КМДА), Київ. У-нт ім. Б. Грінченка. – 3-те вид. доопр. Та доп. – К.: Київ, ун-т ім.. Б. Грінченка, 2012. – 492 с.
- 2. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика:** Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2011(2013). – 704 с.
- 3. Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» /наук. кер. проекту: О. В. Огнев'юк; наук. ред. Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко; авт.кол.: Е. В. Белкіна, Н. І. Богданець-Білоskalенко, О. Л. Богініч, З. Н. Борисова, М. С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук. мол. т спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид. доопр. та доп. – К.: Київ, ун-т Б. Грінченка, 2012. – 400 с.**
- 4. Товкач І.Є** Слово. Речення. Звуки: методичний посібник : у 2 ч. Ч.1 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2013. – 176 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).
- 5. Товкач І.Є** Звуки. Букви. Читання: методичний посібник : у 2 ч. Ч.2 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2013. – 192 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).

Допоміжна

- 1. Богуш А.М.** Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку. Підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти. / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш, О.В. Саприкіна. - К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. –408 с.
- 2. Дошкільна лінгводидактика.** Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник

- Богуш А.М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. – 720 с.
3. *Товкач І. Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту* / А. В. Пасічник, І. Є. Товкач // *Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»)* : навч.-метод. посіб. / Г. В. Беленька, В. М. Вертугіна, Ю. О. Волинець та ін.; за заг. ред. Н. В. Кудикіної. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-118.
4. *Товкач І.* Любов до книги плекаємо з малку / Ірина Товкач // *Дошкільне виховання.* - 2012. - № 11. – С. 12-14.
5. *Товкач І.Є* Слово. Речення. Звуки: навчальний посібник для дітей старшого дошкільного віку : у 2 ч. Ч.1 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2013. – 80 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).
6. *Товкач І.Є* Звуки. Букви. Читання: навчальний посібник для дітей старшого дошкільного віку : у 2 ч. Ч.2 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2013. – 80 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).
7. *Товкач І.Є.* Формування мовленнєвої компетентності старшого дошкільника на заняттях / І.Є. Товкач // **Стандарти дошкільної освіти: Збірник наукових робіт учасників всеукраїнської науково-практичної конференції: (11 квітня 2014 р., м. Київ)** / редкол.: В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа, В.І. Юрченко, Г.В. Беленька. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2014.- С. 308-314.